

Балканският път на „бежанците” като проблем за сигурността в региона

*Проф. дин Александър Костов
Д-р Бисер Банчев*

Миграционните потоци през Балканите през следващите 70 години

(Прогнозен модел – Институт по механика, БАН)

Арабско-азиатска вълна

- Пик на вълната: около 2035 година.
- Бавно затихване: от 2040 година.
- Очаквани проблеми за Европа: 2010-2050 година.

Африканска вълна (подсахарска Африка)

- Пик на вълната: около 2070 година.
 - Бавно затихване: от 2075 година.
 - Очаквани проблеми за Европа: 2045-2085 година.
-

Балканският срещу средиземноморският път на бежанците

Средиземноморски път на бежанците

- намалява през 2015 и отново нараства през 2016 г.
 - преминава само през държави – членове на ЕС, които са включени в Шенгенското пространство (Малта, Италия, Испания).
-

Балканският срещу средиземноморският път на бежанците

Балкански път на бежанците

- нараства през 2015 и променя характера си през 2016 г.
 - Кандидат-членове на ЕС (Турция, Македония, Сърбия).
 - Членове на ЕС, които не са включени в Шенгенското пространство (България, Хърватия).
 - Членове на ЕС, които са включени в Шенгенското пространство (Гърция, Унгария, Словения).
-

Балканите – транзитен път или отправни страни за бежанци

Швеция

- ❑ - през 2014 г. е получила 81 300 молби за убежище от Косово, Сърбия, Македония, Босна и Албания.
- ❑ - през 1992 (войни на Балканите) - 84 000 молби.

Косово

- ❑ 150 000 граждани напуснали страната между август 2014 и февруари 2015.

Германия

- ❑ отказва убежище на граждани от обявени за „сигурни страни“:
 - ❑ - през 2014 - Сърбия, Македония и Босна и Херцеговина.
 - ❑ - през 2015 - Косово, Албания и Черна гора.
-

Балканският път – рискове за сигурността в региона

Миграционните потоци натоварват допълнително значителните вътрешни вибрации в страните по Балканския път

- Трасето преминава през страни от бивша Югославия, които още не са преодолели травмата от силовото си разделение.
 - Всички държави от Турция до Хърватия изпитват различна степен на вътрешна нестабилност (предсрочни избори, социални протести, остри конфликти между политическите партии).
 - Перспективата за превръщането на страните в зона-тампон и “гореща точка” генерира допълнителна вътрешно напрежение.
-

Балканският път – рискове за сигурността в региона

*“Ние сме за европейско решение, но докато то не съществува,
ще трябва да прилагаме национални и регионални мерки”*

Себастиан Курц

Министър на външните работи на Австрия

- ❑ Основен проблем – липсата на единна политика на ЕС
 - ❑ Ненаучените уроци – Обединена Европа за втори път се оказва неподготвена за подобно крупно предизвикателство след разпадането на Югославия.
 - ❑ Войните в бивша Югославия бяха генератор за развитието на мощна трансгранична организирана престъпност.
-

Балканският път - рискове за сигурността в региона

- - ноември 2015 – балкански лидери отхвърлят опасенията на Ангела Меркел, че са възможни въоръжени сблъсъци между страни от Балканите, през които минават транзитните маршрути на бежанския поток, ако Германия затвори границата с Австрия.
-

Балканският път - регионални политики

- Февруари 2016 – Австрия и страните от Западните Балкани се договарят за съвместен контрол на мигрантските потоци по Балканския маршрут.
 - Споразумението включва Австрия, Албания, Хърватия, България, Босна и Херцеговина, Черна Гора, Косово, Македония, Сърбия и Словения.
 - Постигната е максимална синхронизация на техническа ниво, но страните в този формат нямат компетентност да предложат политическо решение в обшоевропейски формат.
-

България и Балканският път

През България към Сърбия през целия период 2014 – 2016 преминава минивариант на „(западно)балканският път на бежанците”.

- - Българските правителства предпочитаха мигрантите, навлезли от Турция бързо да преминават в Сърбия по пътя си към Западна Европа и да създават минимални проблеми на българското общество.
 - - При среднодневно 100 преминаващи в Сърбия и минимално заплащане от 1000 евро за трафик през една държава (по сръбски публикации) се генерира дневен финансов оборот от приблизително 100 000 евро, с какъвто могат да се похвалят много малко корпорации в България.
 - - Преди затварянето на „(западно)балканския път на бежанците” сръбското правителство пропускаше свободно мигрантите, за да се хареса на Ангела Меркел.
 - - До месец юли 2016 година Сърбия не предприемаше официални действия срещу България, защото беше зависима от София в преговорите си с ЕС за отваряне на блокираните глави: 23 - за съдебната система и основните права, и 24 - правосъдие, свобода и сигурност.
-

България и Балканският път

Разлики между България и другите страни по „(западно)балканския път на бежанците“.

- Страните от Централна Европа и Западните Балкани с неформален лидер Австрия водят официална политика на недопускане на незаконни мигранти на тяхна територия, докато България отчита заловените „нелегални нарушители на границата“.
 - Остарялата система за стимули в гранична полиция се основава върху заловени на българска територия нарушители на границата, а не върху възпрепятстване на незаконното навлизане, както е в Македония, Хърватия, Словения, Унгария и Австрия.
-

Промените по Балканския път

Юли 2016

Турция

- Кризата в Турция нито увеличава, нито намалява миграционния поток, който е постоянен и не е спирал, но не беше толкова видим на фона на преминаващите по западнобалканския маршрут през 2015 година.
-

Промените по Балканския път

Юли 2016

Унгария

- От 5 юли Унгария въведе засилени мерки за сигурност на границите си със Сърбия и Хърватия. Те предвиждат създаването на осемкилометрова буферна зона по границата, на територията на която мигрантите ще бъдат спирани и връщани към транзитните пунктове, където могат да подадат молби за получаване на бежански статут. Унгария пропуска дневно само по 15 души (с предимство на семействата) и само в два гранични пункта.
-

Промените по Балканския път

Юли 2016

Сърбия

- На 19 юли официално са отворени 23 и 24 глава в преговорите за присъединяване на Сърбия към ЕС.
 - За първи път директно обвинение срещу България: „Имаме страна-член на ЕС, България, която държи напълно отворени своите граници и няма никакъв контрол над движението на мигрантите, докато Унгария и Австрия са затворили напълно границите. Сърбия няма да стои между тях и да чака”.
 - Още на 19 юли (при Зайчар и Неготин!!!) започва съвместна операция на полицията и армията срещу нелегалните мигранти.
-

Промените по Балканския път

Септември 2016

Сърбия

- Към 20 септември в Сърбия има 5000 афганистанци под 30 години, без шанс да преминат в Унгария ("агресивни момци" - Александър Вучич).
 - Няколко сръбски министри настояват да започне изграждане на стена по границата с България. (" Няма да строим стена, но Сърбия не може да бъде "паркинг" за хора от Афганистан и Пакистан, които никой в Европа не иска да приеме" – Александър Вучич)
-

Балканския път - перспективи

- Херметично запечатани са само границите между Сърбия и Хърватия и съответно между Сърбия и Унгария.
 - Румъния и Албания са странични бежански коридори, а човешкият поток през България и Македония към Сърбия продължава да тече.
 - Може да прогнозираме, че Хърватия и Унгария ще бъдат наистина твърди в защитата на своите граници, от което следва, че натискът върху България и Гърция ще бъде най-силен.
 - Сключеното с Турция споразумение не предполага автоматичното му прилагане и натискът към България и Гърция се засилва и от юг и запад.
-

Балканският път - перспективи

Румъния и България в Шенген.

- В краткосрочен план за Румъния и България е неизгодно да се форсира процесът на включването им в Шенген.
 - Влизането на Румъния и България в Шенген има потенциала да пренасочи мигрантската вълна към тези две страни.
-

Миграционните потоци – геополитическите решения

Европейските политики ?

До този момент се лекуват симптомите, но не и причината за проблема.

Миграционните потоци – геополитическите решения

*Насочване на вниманието към източниците на миграционните
ВЪЛНИ*

- ЕС активно да участва в усилията на международната общност за умиротворяване на Близкия Изток и неговото следвоенно възстановяване.
 - Обещанията от донорската конференция за възстановяване на Сирия да не останат само на думи.
 - Близкият Изток има нужда от 10 годишен период за възстановяване по примера на Ливан и Бейрут след 1982 година.
-

Миграционните потоци – геополитическите решения

Насочване на вниманието към овладяване на вече пристигналите в ЕС мигранти

- Поставяне на категоричното условие още при влизане в ЕС, че правота на убежище в ЕС не включва избор на страна за усядане.
 - Разбиване на големите мигрантски мрежи и поставянето под контрол на малките мигрантски мрежи.
-

Миграционните потоци – геополитическите решения

Насочване на вниманието към страните от Балканския път

- Да се прекрати недалновидната и непостоянна политика на ЕС към страните от Западните Балкани.

 - Грижата за възстановяване на Близкия Изток и за интеграция на мигрантите да не доведе до ограничаване на финансирането за балканските страни, които членуват или кандидатстват за членство в ЕС, защото ще ги дестабилизира.
-

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

- ул. „Московска“ 45, София 1000
- ibct@balkanstudies.bg
- тел./факс: +359 2 980 62 97

